

# Books Received

(Some of these books will be reviewed in forthcoming editions of *Consultus*)



*Juta's Commercial Law Digest* Volume 1 Part 1. Editor Mark Stranex. Juta & Co. Subscription for 6 issues R197,75



*Onbillike Arbeidspraktyke in die Suid-Afrikaanse Reg.* Deur NJ Marais. Juta & Kie. R67,50 uit AVB (sagteband)



*The Sectional Title Handbook* 2nd edition. By Graham Paddock. Juta & Co. R44,94



*The National Building Regulations – An Explanatory Handbook* 2nd edition. By CJ Freeman. Juta & Co. R98 excl GST (soft cover)



*Stellenbosse Regtydskrif.* LM du Plessis (red). Juta & Kie. Intekengeld vir 3 uitgawes per jaar: R90,64 (AVB insl) (sagteband)



*Kelsey Stuart's Newspaperman's Guide to the Law.* By Bell Dewar & Hall. Butterworths. Price R105 excl GST (hard cover) R77 excl GST (soft cover)



*Media Law.* By Yvonne Burns. Butterworths. Price R83 excl GST (soft cover)



*The South African Criminal Law Reports 1990(1).* Editor DS Fisher. Juta & Co. Subscription R300 excl GST



*Regsnavoring Metode en Publikasie.* Deur Proff F Venter, AJ van der Walt, CFC van der Walt, NJJ Olivier, GJ Pienaar, LM du Plessis. Juta & Kie. Prys R58 uit AVB



*Criminal Procedure – Acts and Cases.* By John Redgment. Digma Publications. Price R39 excl GST (soft cover)

omvattender bepalings oor kostebevele ten gunste van sowel die aangeklaagde as die Staat. Weens gebrek aan ruimte is dit nie doenlik om in hierdie bydrae volledig op die Wet in te gaan nie. Genoeg om te sê dat net soos in die geval van siviele sake, die maak van kostebevele in strafsake diskresionêr is. Origens blyk dit dat die hof hom laat lei deur omstandighede wat tot die instel van die vervolging aanleiding gegee het, die rol wat die partye gespeel het ter bespoediging van die verhoor, die redes vir enige vertragings wat voorgekom het, en die redes vir skuldig- of onskuldigbevinding.

In Suid-Afrika is dit 'n alledaagse verskynsel dat aanklagte teen beskuldigdes teruggetrek word as gevolg van 'n gebrek aan getuienis of dat beskuldigdes weens onvoldoende getuienis onskuldig bevind word. Dit gebeur ook gereeld dat beskuldigdes onskuldig pleit bloot ten einde tyd te wen, sensasie te soek of watter rede ook al. Die reg van die beskuldigde om onskuldig te pleit en te eis dat die Staat sy skuld bewys, moet gerespekteer word. Dit is egter nie in die belang van gesonde regspleging dat onnodige vertragings en uitgawes aangegaan word nie. Dit geld vir sowel die beskuldigde as die Staat.

Daar is drie aangeleenthede wat aangespreek moet word. Eerstens: moet kostebevele in strafsake op 'n gelyke grondslag met kostebevele in siviele sake geplaas word? Tweedens, op watter grondslag moet 'n kostebevel ten gunste van 'n beskuldigde gemaak word indien hy onskuldig bevind word of indien die vervolging gestaak word of indien die aanklag teen hom teruggetrek word? Derdens, in watter gevalle moet kostebevele ten gunste van die Staat gemaak word?

Kostes in siviele sake is uiteenlopend van aard. Dit sluit in, hofkoste, kostes van dagvaardings en pleitstukke, seëlregte, betekeningkoste en regsverteenvoerders se fooie. In strafsake bestaan meeste van dié kostes nie. Waarskynlik die belangrikste uitgawe wat 'n beskuldigde moet aangaan is die indiensneming van 'n regsverteenvoerder. Hy mag ook moontlik sy daaglikse loon verloor. Die belangrikste aspek is egter dat in siviele sake die eiser uit eie beweging besluit om die aksie in te stel. Die verweerder/respondent staan ook onder geen verpligting om die eis te bestry nie.

Gebaseer op hierdie beginsel is kostebevele in siviele sake dus geregverdig. In strafsake, daarteenoor, speel die houding of wens van die individu 'n geringe rol. Die prokureur-generaal (of sy gevolmagtigde) besluit om te vervolg of nie. Daarom is dit dan ook verstaanbaar dat getuiefooie byvoorbeeld betaalbaar is. Dit is egter wel so dat alhoewel 'n beskuldigde nie vir hofkoste verantwoordelik is nie, hy steeds 'n regsverteenvoerder in diens mag neem en dié se fooie moet betaal. Dit word in oorweging gegee dat, juis as gevolg van die wesenlike verskille tussen straf- en siviele sake, daar geen algemene reg tot kostebevele in strafsake behoort te bestaan nie. Waar die beskuldigde egter onskuldig bevind word omdat die Staat byvoorbeeld nie oor voldoende getuienis beskik het om die beskuldigde met die misdaad te verbind nie of waar die Staat nie die betrokke misdaad kon bewys nie of waar die staatsgetuies leuenagtig was of waar die vervolging gestaak word of die saak teruggetrek word, dan behoort die beskuldigde in gepaste gevalle vergoed te word vir die uitgawes wat hy met betrekking tot die saak aangegaan het. Indien vertragings, uitstelte, en so meer, aan die Staat se toedoen te wyte was en die beskuldigde onnodige kostes in dié verband aangegaan het, behoort die beskuldigde ook daarvoor vergoed te word.

Insgelyks behoort daar geen kostebevel ten gunste van die Staat gemaak te word bloot omdat 'n beskuldigde skuldig bevind is nie. Waar dit egter blyk dat 'n beskuldigde onnodige tyd verspil het, onnodige getuies geroep het of veroorsaak het dat die Staat onnodige getuies moes roep of waar die beskuldigde of sy regsverteenvoerder sonder behoorlike motivering aansoek doen om die uitstel van die saak of nie gereed is om op die verhoordatum met die verhoor voort te gaan nie, behoort dit moontlik te wees om, waar dit geregverdig is, kostebevele teen die verdediging te maak.

Kostebevele kan lei tot die uit-skakeling van onnodige vervolgings, die uit-skakeling van onnodige vertragings en bygevolg die spoedige beregting van strafsake. Die Parlement behoort dus aandag aan hierdie aangeleentheid te skenk.

*Sien ook die tweede hoofartikel. – Redakteur.* ■